

СЕРІЯ БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

Н.О. Будна, Л.Ф. Левчук

УРОКИ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ

2 клас

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

УДК 371.32:821.161.2
ББК 74.268.3Укр
Б 90

Серію «Бібліотека вчителя» засновано 2007 р.

Будна Н.О.

Б 90 Уроки розвитку зв'язного мовлення : 2 клас / Н.О. Будна, Л.Ф. Левчук. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2014. — 96 с. — (Бібліотека вчителя).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серії)

ISBN 978-966-10-3643-6

У посібнику подано 17 конспектів уроків розвитку зв'язного мовлення, зміст яких відповідає новій навчальній програмі та підручнику «Українська мова. 2 клас» (авт. М.Д. Захарійчук).

Запропоновано диференційовані самостійні завдання, ігри, тести, кросворди, ілюстративний матеріал тощо.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів та батьків.

УДК 371.32:821.161.2

ББК 74.268.3Укр

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Навчальне видання

Серія «Бібліотека вчителя»

БУДНА Наталя Олександрівна

ЛЕВЧУК Любов Федорівна

УРОКИ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ

2 клас

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Любов Левчук*
Обкладинка *Аліни Воронкової*
Комп'ютерна верстка *Галини Телев'як*
Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 23.10.2013. Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 11,16. Умовн. фарбо-відб. 11,16.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48

office@bohdan-books.com

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-3643-6

© Навчальна книга — Богдан, 2014

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема уроку	Сторінка	Дата
1.	Опис предмета за малюнком, змістом загадки та запитаннями. <i>(Опис айстри.)</i>	5	
2.	Опис істоти за малюнком, змістом вірша та поданими словами. <i>(Опис котика.)</i>	11	
3.	Добір слів — ознак предметів за малюнком. <i>(Барви осені.)</i>	17	
4.	Добір назв до серії малюнків. <i>(Білочка восени.)</i>	23	
5.	Складання лічилки за серією малюнків та поданими словами-римами.	27	
6.	Побудова і записування речень, що передають зміст малюнків. <i>(Складання зв'язного висловлювання «Справжні друзі».)</i>	31	
7.	Складання речень до теми. Робота з деформованим текстом. <i>(Складання тексту «Зимові розваги».)</i>	39	
8.	Розповідь за малюнком, планом та опорними словами. <i>(Птахи взимку.)</i>	45	
9.	Робота з деформованими реченнями і текстом.	49	
10.	Складання записки, адресованої батькам (друзям). Слова ввічливості.	53	
11.	Складання загадки за малюнком та поданими словами. <i>(Складання загадки про капусту.)</i>	55	
12.	Добір заголовка до тексту.	61	
13.	Складання оповідання за початком, кінцівкою, малюнком, планом та опорними словами. <i>(Текст «Чуйне серце» — про допомогу птахам.)</i>	65	
14.	Складання казки за серією малюнків. <i>(Казка «Справжній друг».)</i>	71	
15.	Удосконалення тексту із часто повторюваними словами.	79	
16.	Складання тексту-міркування. <i>(«Чому світлячка так назвали».)</i>	85	
17.	Складання розповіді «Моя заповітна мрія.» <i>(Текст «Настало літо».)</i>	89	

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

УРОК 1

Дата

Клас

Тема. Опис предмета за малюнком, змістом загадки та запитаннями. (*Опис айстри.*)

Мета. Ознайомити учнів із зовнішнім виглядом квітки айстри, походженням її назви, вчити дітей будувати невеликі тексти-описи, закріпити в словнику школярів назви частин рослини, кольорів тощо; розвивати образне мовлення і культуру мовлення; виховувати естетичні почуття, дбайливе ставлення до квітів, здатність захоплюватися їх красою.

Обладнання. Ілюстрація (або фотографії) квітки айстри, букет осінніх квітів (чорнобривців, жоржин, хризантем), картка-завдання «Розсипанка»; ребус «Айстра», загадки, вірші, «Вальс квітів» П.І. Чайковського із опери «Спляча красуня» (запис).

Додатковий матеріал

до уроку

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Я всміхнуся сонечку:
— Здрастуй, золоте!
Я всміхнуся квіточці:
— Хай вона цвіте!
Я всміхнуся дощику:
— Лийся, мов з відра!
Друзям усміхнуся я:
— Зичу всім добра!

II. Актуалізація опорних знань, повідомлення теми уроку.

— Послухайте вірш Дмитра Павличка і зробіть передбачення, який предмет будемо описувати на уроці.

Небеса прозорі,
як глибінь ріки,
падають, як зорі,
з явора листки.
А над полем нитка
дзвонить, як струна.
Зажурилась ... (*квітка*) —
чує сніг вона.

— Діти, погляньте, які квіти в нашому букеті. (*Айстри, чорнобривці, жоржини, хризантеми.*)

— Які ці квіти? (*Гарні, барвисті, чарівні, яскраві, осінні.*)

— Послухайте вірш.

Вже осінь до нас потихеньку мандрує,
а клумба барвіста, як влітку, квітує.
На ній чорнобривців яскравих багато,
червоно-оранжевих бравих хлоп'яток.
Ось айстри голчасті — голівки кругленькі:
бузкові, рожеві і навіть біленькі.
Справжнісіньке диво — прекрасні жоржини,
осінньої клумби величні царівни.

А. Шелест

— Про які осінні квіти згадується у вірші?

— Розгадування ребуса.

' МАК К=Й СОН" ТРАВА"

(*айстра*)

— Отже, сьогодні на уроці будемо складати художній опис осінньої квітки — айстри.

УРОК 8

Дата

Клас

Тема. Розповідь за малюнком, планом та опорними словами.
(*Птахи взимку.*)

Мета. Вчити учнів будувати текст-розповідь за малюнком, планом та опорними словами; розвивати вміння слухати і поповнювати словникову скарбничку новими словами; виховувати чуйність, дбайливе ставлення до птахів, бажання робити добрі справи; навчити виготовляти годівничку.

Обладнання. Запис співу пташок, ілюстрації із зображенням зимуючих птахів, зразок годівнички, малюнок на тему «Біля годівнички».

Додатковий матеріал

до уроку

Хід уроку

I. Організаційний момент.

Нумо, діти, підведіться,
всі приємно посміхніться.
Продзвенів уже дзвінок —
починаємо урок!

II. Актуалізація опорних знань, повідомлення теми уроку.

1. Слово вчителя.

— Застигла земля, зупинилася річка, завмерли дерева. Холодна красуня зачарувала весь світ, приспала його до весни. Казковий сон природи! Та є у нього й інша сторона — зима не тільки красива, але й холодна і голодна пора року.

— Назвіть слова-асоціації до слова *зима*. (*Мороз, сніг, холод і т.д.*)

— А кого ви ще не назвали? Відгадайте загадку.

Вони світ наш звеселяють,
дзвінко, весело співають,
гнізда діточкам будують,
від комах ліси рятують.
Відгадайте, дітлахи,
хто це? Звісно, це... (*птахи*).

— Як можна поєднати слова *зима* і *птахи*? (*Сніг вкрив землю.*

Птахам холодно і голодно.)

— Якої допомоги чекають від нас птахи? (*Ми повинні їх підготувати.*)

— А допомоги від нас чекають (*на дошці зображення птахів, діти називають їх хором*): червоногрудий ... (*снігур*), невгамовна ... (*синичка*), сіренький ... (*горобець*), білобока ... (*сорока*), довірливий ... (*голуб*) і ще багато інших зимуючих птахів.

2. Аудіювання.

— Послухайте вірш Марійки Підгірянки «Пташки взимку». Про яких пташок у ньому йдеться? З яким проханням пернаті звертаються до людей?

ПТАШКИ ВЗИМКУ

Горобчик:

— Цір, цір, цір!

Вийди, Івасю, надвір!

Синичка:

— Час, час, час!

Вийди, Марусю, до нас!

Посмітюшка:

— Цинь, цинь, цинь!

Хлопчику, зернятко кинь!

Жовтобрюшка:

— Ціть, ціть, ціть!

Дайте рятунок, спішіть!

Всі пташки:

— Цір-цір, ціть-ціть!

Діти любенькі, спішіть.

Цинь-цинь, час-час!

Подбайте, діти, про нас!

Киньте зерна, киньте кашки,

бо ми дуже бідні пташки.

Ціле літо працювали,

сади з черви обчищали,

ще й співали вам на втіху.

Порятуйте в пору лиху!

3. Перевірка сприймання.

- Про яких пташок говориться у вірші?
 - а) Ластівку, зозулю, стрижа;
 - б) горобчика, синичку, посмітюшку, жовтобрюшку;
 - в) шпака, соловейка, лелеку.
- З яким проханням звертаються пташки до дітей?
 - а) Зігріти;
 - б) кинути їм зерна, кашки;
 - в) забрати їх додому.
- Що робили пташки влітку?
 - а) Працювали, сади з черви обчищали;
 - б) відлітали в теплі краї;
 - в) будували гнізда.

4. Оголошення теми і мети уроку.

— Отже, сьогодні ми поговоримо про зимуючих птахів і про те, як ми можемо їм допомогти.

Ось послухайте розповідь однієї дівчинки.

Кожного ранку я підгодовую разом з Максимком голубів у нашому дворі. А сьогодні зі мною трапився такий чудовий випадок. На виноградній гілці біля мого під'їзду сиділа маленька гарна пташка, неначе чекала на мене. Я кинула і їй насіння. Пташка сміливо злетіла з гілки просто до моїх ніг і почала клювати корм.

— Хто ця пташка, вам підкаже закодоване слово.

СИОДИИННИДВАЧТРИКА (*Синичка.*)

— Ось таку цікаву інформацію підготував...

Виступ підготовленого учня.

— Учені повідомляють: узимку з десяти синичок виживає лише одна. Щоб не замерзнути, вони роблять 1200 рухів за добу. Навесні пара дорослих синичок щодня прилітає до гнізда 390 разів. Вони з'їдають за день близько 3000 гусениць. Одна сім'я синичок зберігає від шкідників 50 дерев. Синички — друзі саду й лісу.

— А тепер розглянемо малюнок (*вчитель демонструє малюнок на тему «Біля годівнички»*).

— В яку пору року відбувається дія?

— З чого це видно?

— Які імена ви дали б зображеним дітям?

— Де діти повісили годівницю?

— Для чого вони це зробили?

— Як сприйняли птахи дитячий подарунок?

— Яка погода надворі?

— Який настрій у дітей?

— Яку назву можна дібрати до цього малюнка?

Далі вчитель записує на дошці опорні слова, які діти виберуть для своєї розповіді.

Зима — холодна, морозна, снігова, люта, сувора.

Сніг — пухкий, рипучий, глибокий, блискучий, іскристий.

Птахи (*пернаті, друзі*) — голодні, вдячні.

Діти — учні, школярі, другокласники, друзі.

— А тепер давайте колективно складемо короткий орієнтовний план нашої розповіді.

План

1. Прийшла довгоочікувана зима.

2. Як живеться птахам узимку?

3. Годівниця для птахів.

Діти за малюнком, планом та опорними словами складають усно та озвучують (*за бажанням*) короткі розповіді.

Наприклад:

Василько дуже чекав зими. І ось нарешті випав перший пухкий сніг. Ранок був сонячний, морозний. Іскристий сніг рипів під ногами.

МОЯ УЛЮБЛЕНА ПОРА РОКУ — ЛІТО

Коли мені в школі задали написати твір про мою улюблену пору року, я вагався недовго. Так, мені подобається золота осінь, біло-сніжна зима. Я також люблю весну, коли навколо бує зелень та квітують дерева. Але моя найулюбленіша пора року — це літо!

Особливо я люблю прихід літа. Це пора, коли спека та задуха ще не владарюють над містами та селами. Навкруги багато квітів. Ще навіть білі «свічки» на каштанах світяться. Вечорами тепло, але повіває свіжий вітерець. Не сидиться вдома, хочеться гуляти, веселитися. І люди навколо відчувають щось подібне: у всіх святковий, піднесений настрій.

Під час літніх канікул можна досхочу порадіти життю: мандрувати, купатися, засмагати на пляжі, грати в футбол, баскетбол або бадмінтон, кататися на велосипеді. Є час читати всі книжки, які заманеться, а не тільки за шкільною програмою. Є час вільно посидіти за комп'ютером, але цим не варто захоплюватися. Адже надворі стоїть прекрасна пора року, не можна втрачати ані хвилини!

Звичайно, влітку буває часто спекотно та незатишно, особливо в великому запиленому місті. Але мені аж ніяк не хочеться проміняти це надмірне тепло на зимні холоди та теплі валянки! Літня спека тільки нагадує про те, що потрібно облагороджувати місто, висадити дерева для затінку.

Літо подобається мені не тільки тому, що влітку я зазвичай відпочиваю на канікулах. В цю пору року природа така щедра на свої дари: овочі, фрукти, ягоди. Першою достигне черешня. Потім доспе темна солодка вишня, а далі... Сонячні абрикоски, червонобокі яблучка, виноград, сливи... Справді, я люблю літо за те, що з-поміж інших пір року воно найщедріше.

ЯК БИ МЕНІ ХОТІЛОСЯ ПРОВЕСТИ КАНІКУЛИ

Вже через пару тижнів почнуться канікули. Я так чекав на них протягом усього року! Я старався вчитися, щоб отримати гарні оцінки.

І моя тяжка праця принесла свої плоди: я не отримав жодної «шістки». Мої батьки пообіцяли мені за гарні успіхи дозволити поїхати в дитячий табір на море. Мій найкращий друг був там вже тричі, і йому дуже сподобалось. Цей табір знаходиться в Криму, майже на самому березі моря у невеличкому селищі. Друг розповідав, що там веселі вожаті, що вони влаштовують цікаві конкурси та змагання між дітьми, купаються в морі щодня, відзначають День Нептуна та День іменинника. До того ж я б хотів знайти собі нових друзів, подивитись на Крим, бо я там жодного разу не був. Це моя найбільша мрія. І я думаю, що вона здійсниться.

Моя бабуся живе в селі недалеко від міста. Кожні канікули я їжджу до неї в гості. Я приїжджаю на початку червня, а додому їду вже у серпні, — майже ціле літо ми з нею разом. Я допомагаю бабусі по господарству: ношу воду з криниці, працюю на городі. А ще в селі у мене ціла купа друзів! Я живу усе літо в бабусі ще змалечку, тому вже давно встиг перезнайтись з усіма хлопцями та дівчатками, бо село в нас невеличке і кожен один одного знає. Деякі з дітей, як і я, приїздять з міста, а деякі живуть в селищі. Разом ми проводимо дуже багато часу: ходимо на річку купатись — я вмюю плавати, і тому бабуся майже не хвилюється за мене. Якось ми вирішили провести змагання з плавання між хлопцями, які вмюють плавати, так я там переміг! Але і без змагань на річці дуже весело: ми пірнаємо у воду з «тарзанки», бризкаємо дівчат водою. Наприкінці червня та на початку липня ходимо до лісу та збираємо там суниці. Вони малесенькі, але такі смачні! Ми нахиляємось низенько над землею, щоб не пропустити жодної ягідки. У нас навіть є свої «фірмові» місця, де суниць там найбільше.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Якщо у моїх батьків буде відпустка влітку, то ми всією родиною поїдемо у Закарпаття. Ми їздимо туди усякий раз, коли є можливість. Живемо в невеличкому селищі біля міста Мукачеве. Я навіть не пам’ятаю, як воно називається, але озеро, в якому ми купаємось, синє-синє та прозоре-прозоре. Я одного разу зайшов у воду по шию, а потім глянув донизу, на ноги. Так, їх було видно дуже добре! І глибина там добра, що поплавати можна, і вода прозора та чиста, одне погано — холодна вона дуже, бо з гір стікає донизу багато струменів, вода з яких потрапляє у озеро. А ще навколо нашої бази відпочинку знаходиться ліс, у якому ми збираємо літні гриби, ягоди та просто так гуляємо. Я люблю відпочивати разом зі своїми батьками, тому що вони у мене веселі, добрі. Найкращі в світі батьки!

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....